

מלגות ומענקים

6

בשער פרק זה:
גן המדע בבית האקדמיה

6.1 < תוכנית מלגות אדמס

תוכנית מלגות אדמס היא מפעל משותף לאקדמיה ולמרסל אדמס מקנדה. מר אדמס ייסד את קרן המלגות באקדמיה בשנת 2005, והן מיועדות לתלמידי מחקר במדעי הטבע, במדעי החיים, במתמטיקה, במדעי המחשב ובהנדסה. עד כה זכו במלגות 135 חוקרים ישראלים צעירים ומבטיחים ב־15 מחזורים. המלגות מוענקות מדי שנה לשמונה תלמידי מחקר צעירים למן השנה השנייה ללימודיהם לתואר דוקטור ולתקופה של עד ארבע שנים אקדמיות רצופות. את המועמדים למלגה מציעים המוסדות האקדמיים מקרב תלמידיהם, והמלגאים זכאים לפטור מלא משכר הלימוד.

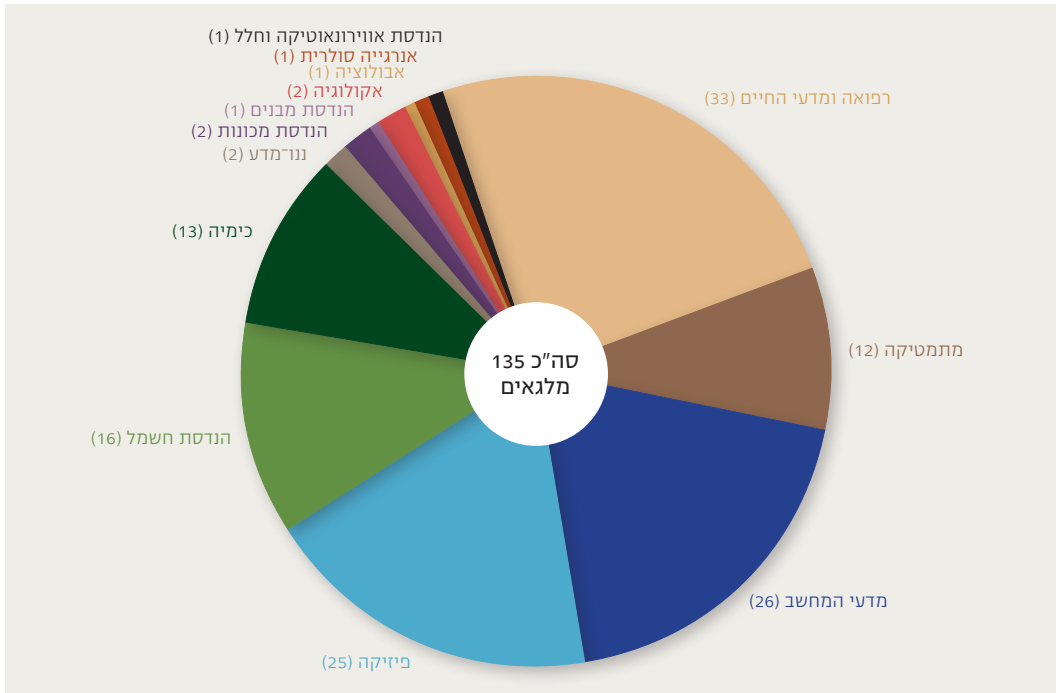

עד שנת 2017 היה סכום המלגה 27,000 דולר לשנה. משנת 2018/19, מהמחזור ה־14, סכום המלגה הוא 100,000 ש"ח לשנה. נוסף על כך, כל מלגאי זכאי ל־3,000 דולר לשנה לצורך השתתפות פעילה בכינוסים מדעיים ובסדנאות לימודים בחו"ל ולצורך שיתוף פעולה מדעי או לנסיעה לריאיון למשרת בתר־דוקטורט בחו"ל. בשנים 2015–2018 עמד חבר האקדמיה פרופ' מוטי שגב בראש ועדת ההיגוי והשיפוט של תוכנית מלגות אדמס. משנת 2018/19 עומד בראש הוועדה חבר האקדמיה פרופ' משה אורן.

תהליך הסינון הקפדני שמפעילות האוניברסיטאות והוועדה המקצועית של האקדמיה לתוכנית המלגות מבטיח כי מקבליהן הם חוד החנית של החוקרים במדינת ישראל בתחומי המחקר שבהם המלגות מוענקות. באתר המרשתת הדו־לשוני של מלגות אדמס יש מידע כללי על התוכנית, ובו קולות קוראים, הנחיות להגשת בקשה למלגה וכן עמוד אישי לכל מלגאי ובוגר התוכנית. באתר גם דיווח מפורט על פעילויות התוכנית – הרצאות, סמינרים, כינוסים וסיורים.

מתוך 135 המלגאים עד היום, 99 הם גברים ו־36 הן נשים.

חלוקה לפי תחומים אקדמיים

למלגאי אדמס, החוקרים הצעירים המצטיינים בישראל, הישגים מרשימים במחקר, ומחקריהם, ממצאיהם והישגיהם מתפרסמים בכתבי עת בולטים כמו *Science*, *PNAS* ו-*Cell*. הם מתקבלים להכשרות בתר-דוקטורט במוסדות הנבחרים בחו"ל, כגון Harvard, Princeton, MIT, Yale, The Broad Institute, ומבוקשים כחברי סגל צעירים באוניברסיטאות בארץ ובעולם.

לחיזוק הקשר בין מלגאי אדמס בעבר לאלה שבהווה ולגיבוש קהילייה מדעית צעירה בישראל, האקדמיה יוזמת פעילויות שונות, ובהן סדנאות, סיורים לימודיים, הרצאות אורח של מדענים ידועי שם, כינוס שנתי וסמינר שנתי. הפעילויות מתקיימות לרוב בבית האקדמיה, ובמסגרתן נפגשים מלגאי כל המחזוריים.

מלגאי אדמס במהלך סיור ברמת הגולן

ב-23 במאי 2018 השתתפו מלגאי ובוגרי אדמס בסיור ברמת הגולן בהדרכתם של פרופ' רוני קוזלוב, פרופ' לכימיה תאורטית באוניברסיטה העברית בירושלים, ושל שרית זהבי, מקימת מרכז אלמא למחקר וחינוך, אשר שירתה 15 שנה במודיעין הצבאי והתמחתה בגזרת הצפון. פרופ' קוזלוב תיאר את חוויותיו ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים, ושרית הסבירה את האתגרים הביטחוניים העכשוויים בגבול הצפוני.

מימין: יו"ר ועדת ההיגוי והשיפוט פרופ' מוטי שגב, נשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן, מחזור 14 של מלגאי אדמס, רכזת מלגות אדמס בתשבע שור ופרופ' פרץ לביא, בסמינר אדמס

סמינר אדמס לשנת תשע"ח התקיים ב-25 ביוני 2018 בהשתתפות ד"ר ג'וליאן אדמס, בנו של מר מרסל אדמס ויו"ר ומנכ"ל של חברת גמידה סל, שפיתח את וולקייד, תרופה לסרטן. נשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן נשאה דברים, יו"ר ועדת המלגות פרופ' מוטי שגב בירך, והמרצה האורח פרופ' פרץ לביא, נשיא הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, פרופ' לפסיכיאטרייה ביולוגית ואחד המייסדים של רפואת השינה, הרצה על "הגיבורים שלי בחקר השינה". בטקס הענקת המלגות נשא דברים ד"ר ג'וליאן אדמס בשם משפחת אדמס. לאחר מכן הייתה מסיבת גן, ונשיאת האקדמיה הרימה כוסית לכבוד יום הולדתו ה-98 של מר אדמס.

ב-6 בפברואר 2019 נערך באקדמיה כינוס אדמס השנתי, בהשתתפות מלגאי אדמס פעילים מכל האוניברסיטאות בישראל. המלגאים הגיעו מכל רחבי הארץ ליום שכלל הרצאות בתחומי מדע מגוונים והזדמנות להכיר עמיתים מקהילת המדענים הצעירים בישראל.

המשתתפים שמעו ברכות מפי היו"ר הנכנס של ועדת ההיגוי של תוכנית מלגות אדמס, חבר האקדמיה פרופ' משה אורן, דברי פתיחה מפי סגן נשיאת האקדמיה פרופ' דוד הראל והרצאות של חברי האקדמיה פרופ' נעמה ברקאי, חברה חדשה בוועדת ההיגוי של תוכנית מלגות אדמס, פרופ' יוסף ירדן, פרופ' אילון לינדנשטראוס, פרופ' יואל רק והיו"ר היוצא של הוועדה פרופ' מוטי שגב. עם סיום היום נהנו המלגאים מסיור בתערוכה "נתיב המאובנים: העדות לאבולוציית האדם", המוצגת בימים אלו בבית האקדמיה, בהדרכתו של האוצר פרופ' רק.

פרופ' רק מדריך את מלגאי אדמס בתערוכה "נתיב המאובנים".

השנה נערך סמינר אדמס ב־7 במאי בבית האקדמיה בהשתתפות בנו של מר מרסל אדמס – מר סילבן אדמס – ואשתו מרגרט, שעלו ארצה לפני שנתיים, ובהשתתפות בתו גב' לינדה אדמס־טרוי. המרצה האורח היה פרופ' שי אפרתי, מנהל מרכז סגול לרפואה היפרבארית ומחקר, מנהל המחלקה הנפרולוגית ומנהל מחקר ופיתוח במרכז הרפואי אסף הרופא ופרופ' בבית הספר לרפואה על שם סאקלר ובבית ספר סגול למדעי המוח באוניברסיטת תל אביב. פרופ' אפרתי הרצה על "גישה חדשה לטיפול בפגיעות מוחיות".

אלה שמונת תלמידי המחקר שזכו במלגות אדמס לשנת תש"ף:

רון אפרת, חקר המדבר, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
 רנן גרוס, מתמטיקה, מכון ויצמן למדע
 רועי דן, כימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
 ירון לאופר, הנדסת חשמל, אוניברסיטת בר־אילן
 שי צסס, הנדסת חשמל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
 אביב קרניאלי, פיזיקה, אוניברסיטת תל אביב
 ליאור רותם, מדעי המחשב, האוניברסיטה העברית בירושלים
 אסיל שומר, הנדסה כימית, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

לפרטים נוספים ראו באתר תוכנית מלגות אדמס: www.adams.academy.ac.il

6.2 < תוכנית מלגות רות ארנון

להכשרת בתר־דוקטורט בחו"ל לבוגרות תוכנית מלגות אדמס

פרופ' רות ארנון, לשעבר נשיאת האקדמיה ויו"ר הוועדה לקידום וייצוג נשים במוסדות להשכלה גבוהה, החליטה לעודד חוקרות מצוינות המעוניינות להמשיך להכשרת בתר־דוקטורט בחו"ל ולתמוך בהן. להכשרת הבתר־דוקטורט בחו"ל חשיבות בקידום הקריירה האקדמית, וכדי להקל על חוקרות מצטיינות המתקשות לצאת להכשרה זו יזמה פרופ' ארנון קרן שנועדה לעודד את הבוגרות של תוכנית מלגות אדמס לנסוע לחו"ל ולהשלים את הכשרתן. בכל שנה תוכל אחת מבוגרות התוכנית לזכות במלגה בסך 20,000 דולר, שתינתן לה נוסף על מלגת הבתר־דוקטורט. את הזוכה בוחרת ועדת מלגות אדמס לפי הצטיינות במחקר.

במחזור הראשון העניקה פרופ' ארנון שתי מלגות, אחת לבוגרת ותיקה, ד"ר סופיה בוחבוט־סיני מאוניברסיטת בר־אילן, שנסעה לבתר־דוקטורט באוניברסיטת יוטרקט שבהולנד, והשנייה לבוגרת חדשה, ד"ר רבקה בקנשטיין מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, שנסעה לבתר־דוקטורט באוניברסיטת הרוורד שבארצות הברית. במחזור השני נבחרה ד"ר שרון פליישר מאוניברסיטת תל אביב, כלת פרס רפפורט לשנת 2017 למחקר ביו־רפואי. ד"ר פליישר נסעה לבתר־דוקטורט במחלקה להנדסה ביו־רפואית באוניברסיטת קולומביה שבארצות הברית. לא היו מועמדות למלגה בשנת תש"ף.

6.3 < תוכנית מלגות האקדמיה להבאת בתר־דוקטורנטים זרים לישראל

האקדמיה ייסדה בשנת 2018 תוכנית יוקרתית להבאת בתר־דוקטורנטים מצטיינים מרחבי העולם לישראל. הטעם לכך הוא מספרם המצומצם של בתר־דוקטורנטים במעבדות המחקר בארץ (בעיקר במדעים ובהנדסה) לעומת הייצוג הבולט של בתר־דוקטורנטים בקרב עובדי מעבדות המחקר בעולם. לתוכנית הוקמה ועדת היגוי בראשות יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' איתמר וילנר. מטרת התוכנית הן למשוך חוקרים צעירים מצטיינים מרחבי העולם לבוא לישראל, להשתלב במעבדות המחקר שבה ולשמש מנוף לשיתופי פעולה בין־לאומיים; לחזק את המעבדות המובילות בישראל באמצעות חוקרים מצטיינים; לטוות קשרים מקצועיים ואישיים עם מדענים מצטיינים בתחילת דרכם בשאיפה שהם יובילו לשיתופי פעולה מחקריים בעתיד.

ועדת ההיגוי הכינה את המתווה לפעילות תוכנית המלגות, והאקדמיה מינתה ועדת שיפוט לבחירת הזוכים במלגה בראשות חבר האקדמיה פרופ' מוטי שגב. בוועדה חברים חברי אקדמיה, חברי סגל מקשת רחבה של תחומים אקדמיים במדעי הטבע ממגוון האוניברסיטאות בישראל וכן מדען בולט מחו"ל (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 10 "ועדות האקדמיה"). את המועמדים למלגה הציעו נשיאי האוניברסיטאות, הרקטורים וחברי האקדמיה.

השנה, במחזור הראשון לתוכנית, העניקה האקדמיה תשע מלגות בתר־דוקטורט לחוקרים שאינם ישראלים, צעירים בני 33 ומטה בזמן הגשת הבקשה למלגה. הזוכים הם חוקרים מצטיינים בתחומי מדעי הטבע, המדעים המדויקים, הרפואה, מדעי החיים וההנדסה. הם קיבלו מלגה לשנתיים בסכום של 35,000 דולר לשנה.

מימין: יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' איתמר וילנר, יו"ר ועדת השיפוט לבחירת בתר־דוקטורנטים מצטיינים מחו"ל פרופ' מוטי שגב, חברי הוועדה והמלגאים בניית המדע של האקדמיה, באירוע השקת המלגות

סיור בתרדוקטורנטים מחו"ל בעיר דוד במסגרת אירוע השקת התוכנית

המלגאים הם אלה:

Dr. Aude Bernheim – צרפת, משתלמת בגנטיקה מולקולרית אצל פרופ' רותם שורק במכון ויצמן למדע
 Dr. Giacomo Fragione – איטליה, משתלם באסטרופיזיקה אצל פרופ' ראם סרי באוניברסיטה
 העברית בירושלים

Dr. Afu Fu – סין, משתלם בהנדסה ביו־רפואית אצל חבר האקדמיה פרופ' אהרן צ'חנובר בטכניון –
 מכון טכנולוגי לישראל

Dr. Maria Ilgina – לטווייה, משתלמת בביופיזיקה אצל פרופ' גלעד הרן במכון ויצמן למדע
 Dr. Oleksii Matsedonsky – אוקראינה, משתלם בפיזיקה תאורטית אצל פרופ' גלעד פרס במכון
 ויצמן למדע

Dr. Harry McClelland – אנגליה, משתלם בגאוביולוגיה אצל פרופ' איתי הלוי במכון ויצמן למדע
 Dr. Flora Vincent – צרפת, משתלמת במדעי הצמח והסביבה אצל פרופ' אסף ורדי במכון ויצמן למדע

Dr. Niklas von Volff – גרמניה, משתלם בכימיה אצל פרופ' דוד מילשטיין במכון ויצמן למדע
 Dr. Liang Yue – סין, משתלם בכימיה אצל חבר האקדמיה פרופ' איתמר וילנר באוניברסיטה העברית בירושלים

תוכנית המלגות כוללת מפגשים לא פורמליים שנועדו להכיר לקבוצת החוקרים הצעירים את האקדמיה ואת ישראל. אירוע ההשקה של התוכנית, שחל ביום שלישי 20 בנובמבר 2018, נפתח בסיור פרטי ומיוחד בעיר דוד בהדרכת המומחה ד"ר אייל מירון מהמחלקה ללימודי ארץ ישראל וארכאולוגיה באוניברסיטת בר-אילן. את הבתרדוקטורנטים ליוו חבר האקדמיה פרופ' שגב, יו"ר ועדת המלגות של האקדמיה ושלושה מחברי הוועדה. לאחר הסיור נפגשה הקבוצה בבית האקדמיה עם נשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן ועם יו"ר ועדת ההיגוי של התוכנית ויו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' איתמר וילנר. חבר האקדמיה פרופ' חיים סידר נשא לפני המשתלמים הרצאה בנושא "תרגום ספר החיים". נשיאת האקדמיה הביעה את תקוותה כי בעקבות השתלמותם בישראל יהפכו החוקרים הצעירים לשגרירים של רצון טוב למען המדע הישראלי.

לקראת סבב המלגות השני החליטה האקדמיה, בהמלצת ועדת השיפוט, לשפר את תנאי המלגה כדי להשוותה למלגות יוקרתיות אחרות. כיום זכאים למלגות התוכנית חוקרים שאינם בעלי אזרחות ישראלית ושאינם שוהים בישראל בזמן ההגשה, עד ארבע שנים מסיום הדוקטורט. המלגה ניתנת לשנתיים בסכום של 45,000 דולר לשנה. האקדמיה מממנת מחצית מסכום המלגה, ואת המחצית השנייה המלגאי מקבל מהאוניברסיטה המארחת כסכום תואם. הרקטורים של האוניברסיטאות מוזמנים להציע עד חמישה מועמדים כל אחד. ועדת השיפוט של האקדמיה בוחרת את הזוכים על בסיס הצטיינות מדעית בלבד.

6.4 < פרסי בלוטניק למדענים צעירים מצטיינים במדעי הטבע וההנדסה

תוכנית פרסי בלוטניק למדענים צעירים הושקה בשנת 2018 באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים בשיתוף עם האקדמיה למדעים של ניו יורק ועם קרן משפחת בלוטניק. פרסי בלוטניק ניתנים למדענים צעירים מצטיינים בתחילת דרכם העצמאית במחקר. הפרסים מוענקים מדי שנה לשלושה חוקרים צעירים ומבטיחים באוניברסיטאות ישראליות בשלושה תחומים – מדעי החיים, מדעי הפיזיקה וההנדסה וכימיה – לציון הישגים יוצאי דופן ולעידוד מצוינות, מקוריות וחדשנות. סכום הפרס הוא 100,000 דולר במענק בלתי מוגבל – אחד הפרסים הגדולים ביותר שנוסדו בשביל חוקרים בתחילת דרכם.

ועדת הפרס, המורכבת מחברי אקדמיה וממדענים ידועי שם, בחנה את המלצות האוניברסיטאות ובחרה את הזוכים לשנת 2019: פרופ' ארז ברג, פרופ' מורן ברקוביץ' וד"ר מיכל ריבלין. טקס הענקת הפרסים היה בחודש אפריל במוזיאון ישראל, ונשיאת האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית ד"ר מרשה מק'נאט (Dr. Marcia McNutt), נשאה בו את ההרצאה המרכזית. בראש הוועדות המדעיות עמדו השנה חברי האקדמיה פרופ' איתמר וילנר, פרופ' עדי קמחי ופרופ' מוטי שגב. בראש המועצה המדעית המייעצת (Scientific Advisory Council) עומדים חבר האקדמיה וחתן פרס נובל פרופ' אהרן צ'חנובר ונשיא ומנכ"ל האקדמיה למדעים של ניו יורק אליס רובינשטיין. חבר האקדמיה פרופ' ידן דודאי מלווה את התוכנית מקצועית ומופקד על הקשר עם האקדמיה למדעים של ניו יורק.

מימין: קן פולטון, מנכ"ל האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית, פרופ' נילי כהן נשיאת האקדמיה, מר לן בלוטניק, ד"ר מרשה מק'נאט, נשיאת האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית ועו"ד אבי פישר. צילום: ערן בארי

בתמונה הימנית: זוכי פרסי בלווטניק לשנת 2019, (מימין) פרופ' ארז ברג, ד"ר מיכל ריבלין ופרופ' מורן ברקוביץ' בתמונה השמאלית: נשיאת האקדמיה פרופ' נילי כהן נושאת דברים בטקס חלוקת פרסי בלווטניק. צילום: ערן בארי

זוכי הפרס הצטרפו לקהילת חתני פרסי בלווטניק למדענים צעירים בארצות הברית, המונה כיום כמעט 200 זוכים. הם יוזמנו להשתתף בסימפוזיון המדע השנתי של בלווטניק, הנערך בניו יורק מדי קיץ, שבו מתכנסים חוקרים להחליף רעיונות חדשים ולבנות שיתופי פעולה חוצי תחומי דעת.

6.5 < קרן בת־שבע דה רוטשילד

קרן בת־שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל נוסדה כקרן פרטית שמורה, תחילה בניו יורק בשנת 1958, ואז בישראל – בשנת 1965. בשנת 1993 העבירה הברונית דה רוטשילד את הקרן לידיה של האקדמיה. מטרת קרן בת־שבע דה רוטשילד היא לקדם את המדע הבסיסי בישראל למען תושבי ישראל, ואת פעילותה המדעית מכוון חבר יועצים המורכב מחברי אקדמיה ומדענים ישראלים מכמה תחומי דעת. נשיא הקרן הוא סגן נשיאת האקדמיה פרופ' דוד הראל. הקרן תומכת בפעילויות מדע למיניהן, בייחוד בנושאים חדשניים הראויים לקידום בארץ. כדי לקדם את המחקר המדעי מפרסם חבר היועצים של הקרן את הקולות הקוראים של הקרן גם בעיתונות הכתובה, נוסף על פרסומם באוניברסיטאות. כמו כן הופץ קול קורא של מענקי נסיעה להשתלמות במעבדות בחו"ל על שם אהרן ואפרים קציר גם למנהלי בתי החולים בישראל.

פעילות קרן בת־שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל באה לידי ביטוי בדרכים אלה:

סמינרי בת־שבע דה רוטשילד

סמינרי בת־שבע דה רוטשילד נועדו לפיתוח ולהעמקה של המחקר הבסיסי במדעי הטבע בתחומים החשובים למדינת ישראל. הסמינרים אינם מכוונים למלא את צרכיה של קבוצה מקצועית מסוימת בתוך מוסד מסוים אלא לתמוך בפיתוח תחום מדעי חיוני לישראל ולאפשר לכל העוסקים בתחום זה במוסדות השונים לדון בו במשותף ולהפיק את התועלת המרבית מן הדיון. משום כך הקרן דורשת שהוועדה המארגנת של כל סמינר תורכב מאנשי מקצוע המייצגים שלושה לפחות ממוסדות המחקר העוסקים בתחום, וכי הסמינר יהיה פתוח למשתתפים מכל אוניברסיטאות המחקר ומכוני המחקר בארץ. על מגיש הבקשה להיות חבר סגל באוניברסיטת מחקר בישראל. משך הסמינר הוא ארבעה-חמישה ימים, והוא נערך במקום מבודד, מחוץ לכותלי המוסדות האקדמיים ומחוץ לעיר. יש הגבלה על מספר המרצים מחו"ל. סך התמיכה בסמינר הוא עד 40,000 דולר.

בחודש נובמבר 2018 אושרו הסמינרים האלה:

1. פרופ' יוסי יובל מאוניברסיטת תל אביב – סמינר בנושא:

Active Sensing across Species: From Bats and Rats to Dolphins and Humans

הסמינר היה בחודש פברואר 2019 במכון ויצמן למדע.

2. פרופ' עמוס ירום מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל – סמינר בנושא:

Avant-Garde Methods for Quantum Field Theory and Gravity

הסמינר היה בחודש פברואר 2019 בנצרת.

3. פרופ' כרמל רוטשילד מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל – סמינר בנושא:

Novel Concepts in Photonics Research

הסמינר היה בחודש פברואר 2019 בעין גדי.

4. ד"ר אורי אדם מהאוניברסיטה העברית בירושלים – סמינר בנושא:

Climate and Wave Dynamics

הסמינר יהיה בחודש ספטמבר 2019 במרכז הבין-אוניברסיטאי באילת.

5. פרופ' עדי אריה מאוניברסיטת תל אביב – סמינר בנושא:

Nonlinear Metamaterials and Photonic Crystals

הסמינר יהיה בחודש ספטמבר 2019 בקיבוץ הגושרים.

6. פרופ' אלי ארמה ממכון ויצמן למדע – סמינר בנושא:

Non-Apoptotic Roles of Apoptotic Proteins

הסמינר יהיה בחודש ספטמבר 2019 במכון ויצמן למדע.

7. פרופ' כרמל יוחאי מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל – סמינר בנושא:

Socio-Technological Evolution of the Human Species:

Is Humanity Undergoing an Evolutionary Transition?

הסמינר יהיה בחודש ספטמבר 2019 בקיבוץ הגושרים.

8. פרופ' דורון פפו מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב – סמינר בנושא:

Strong Bond Activation

הסמינר יהיה בחודש אוקטובר 2020 בעין גדי.

סדנאות בת־שבע דה רוטשילד

סדנאות בת־שבע דה רוטשילד נועדו לקידום נושאי מחקר חדשניים בעלי אופי בין־תחומי באמצעות איחוד כוחות מחקרניים מהאוניברסיטאות בארץ ויצירת תשתיות מדעיות חדשות. למחקר הבין־תחומי מקום מרכזי במדע, והקרן רואה חשיבות רבה בקידומו. אפשר להציע סדנאות בין־תחומיות הן במדעי הטבע והן במדעי הרוח והחברה בתחומים שיש להם זיקה ניכרת למדעי הטבע. על הוועדה המארגנת של כל סדנה לכלול אנשי סגל המייצגים שלושה לפחות ממוסדות המחקר בישראל. על מגיש הבקשה להיות חבר סגל באוניברסיטת מחקר. משך הסדנה הוא יומיים. סך התמיכה בסדנה הוא עד 10,000 דולר.

בשנת תשע"ט לא אישרה הקרן הצעות לסדנאות.

עמיתי בת־שבע דה רוטשילד

תוכנית עמיתי בת־שבע דה רוטשילד נועדה להזמנת מדענים מהמעלה הראשונה מרחבי העולם לביקור בישראל למפגשים עם מדענים וסטודנטים ישראלים לחילופי ידע, דעות ורעיונות בתחום התמחותם. על המועמד להיות מתחום מדעי הטבע, ועל תוכנית הביקור המיועדת לו לכלול ביקורים בשלושה מוסדות אקדמיים לפחות. סך התמיכה בביקור עמית בת־שבע דה רוטשילד הוא עד 5,000 דולר.

עמיתי בת־שבע דה רוטשילד שאושרו השנה הם אלה:

1. Prof. Robert D. Holt – המרכז ללימודים אפריקניים, אוניברסיטת פלורידה
2. Prof. Bruno Lemaitre – המכון הפדרלי השווייצרי לטכנולוגיה בלזאן
3. Prof. Anant Parekh – המחלקה לפיזיולוגיה, אוניברסיטת אוקספורד
4. Prof. Adam Summers – Friday Harbor Laboratories, אוניברסיטת ושינגטון
5. Prof. Alexandre Varnek – המחלקה לכימיה, אוניברסיטת שטרסבורג
6. Prof. Michele Vendruscolo – המחלקה לכימיה, אוניברסיטת קמברידג'

מענקי השתלמות על שם אהרן ואפרים קציר

מענקי השתלמות על שם אהרן ואפרים קציר נועדו להשתלמות קצרה (חודש עד חודשיים) במחקר ובשיטות עבודה במעבדות מובילות בעולם בתחומים של מדעי החיים, מדעים מדויקים והנדסה. המענקים מיועדים לדוקטורנטים מכל האוניברסיטאות בישראל וכן לחוקרים בעלי תואר PhD ולבעלי תואר MD עד עשר שנים מקבלת התואר. עדיפות ניתנת לחוקרים צעירים אשר אין עומדת לרשותם קרן השתלמות.

השנה קיבלו את המענק:

1. אבשלום אופנר מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, זכה למענק השתלמות לביקור

Department of Applied Mathematics and
Theoretical Physics (DAMTP), University of Cambridge

2. ד"ר פלאבי בידל מהאוניברסיטה העברית בירושלים, זכתה למענק השתלמות לביקור
ב־Department of Molecular and Cellular Biology, Harvard University
3. ד"ר אריק ברגמן מאוניברסיטת בר־אילן, זכה למענק השתלמות לביקור
ב־Department of Applied Physics, Yale University
4. ד"ר נופר כרמלי מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, זכתה למענק השתלמות לביקור
ב־Department of Computer Science, University of Oxford
5. רג'א מרג'יה מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, זכה למענק השתלמות לביקור
ב־Department of Physics, Princeton University
6. מיכאל קלוח'ני מהאוניברסיטה העברית בירושלים, זכה למענק השתלמות לביקור
ב־Department of Ecology and Evolutionary Biology, Cornell University
7. ד"ר דנה רובי־לוי ממכון ויצמן למדע, זכתה למענק השתלמות לביקור
ב־Brain Research Institute, University of California, Los Angeles
8. סונדרה תורג'מן מהאוניברסיטה העברית בירושלים, זכתה למענק השתלמות לביקור
ב־School of Food and Agriculture, University of Maine

6.6 < הקרן לקידום מדעי הרוח והחברה

פעילות הקרן למען קידום המחקר בישראל באה לידי ביטוי בתמיכה כספית בסמינרים, בסדנאות למחקר בין־תחומי, בתוכנית עמיתים ובתוכנית השתלמויות. ועדת האקדמיה – בראשותו של חבר האקדמיה פרופ' אבנר הולצמן ועימו חברי הוועדה: לשעבר חברת האקדמיה הצעירה פרופ' ליאת איילון, חבר האקדמיה פרופ' יורם בילו, חברת האקדמיה פרופ' נעמה גורן־ענבר, לשעבר חבר האקדמיה הצעירה פרופ' אורן גזל־אייל וחבר האקדמיה פרופ' דוד שולמן – מובילה את פעילות הקרן.

החל ממחזור ההגשות לשנת הלימודים תש"ף יאוחדו מסלולי הסמינרים והסדנאות למסלול של כינוסים. במסלול זה המימון המרבי הוא 30,000 דולר. בשל הדרישה הגבוהה, שמתבטאת במספר גדול של בקשות למימון, הצליחה האקדמיה להגדיל את תקציב הקרן במידה ניכרת.

סמינרים

הקרן מממנת סמינרים במחקר במדעי הרוח והחברה, שיביאו להעמקת הידע בישראל בתחומים שבחזית המדע ולהחלפת מידע ורעיונות. בסמינרים מלמדים מדענים בכירים מישראל ומחו"ל.

הסמינרים אינם מכוונים למלא את צרכיה של קבוצה מקצועית אחת בתוך מוסד אחד אלא מאפשרים לכל העוסקים במחקר בתחום מסוים במוסדות השונים לדון בו במשותף ולהפיק את התועלת המרבית מן הדיון.

משום כך הקרן דורשת שהוועדה המארגנת של כל סמינר תורכב מאנשי מקצוע המייצגים שניים לפחות ממוסדות המחקר העוסקים בתחום, וכי הסמינר יהיה פתוח למשתתפים מכל אוניברסיטאות המחקר ומכוני המחקר בישראל.

את הסמינר יש לערוך בתנאים המאפשרים לימוד נושא מתוך יצירת מגע רצוף בין התלמידים, החוקרים הצעירים והמדענים הישראלים לבין המדענים המוזמנים מחו"ל. לשם יצירת תנאים כאלה רצוי שהסמינר ייערך מחוץ למוסדות המשתתפים. משך הסמינר ארבעה-חמישה ימים. נוסף על הרצאות פתוחות לקהל יש במשך כל זמן הסמינר מפגשים ודיונים בין המרצים לבין קבוצות קטנות של תלמידים, אשר מתפנים לזמן זה מעיסוקיהם האחרים. כך יכולים המרצים האורחים להכיר את התלמידים היכרות אישית, לעמוד על טיבם ולבנות קשרים ושיתופי פעולה. סך התמיכה בסמינר הוא עד 40,000 דולר.

ביוני 2018 הוחלט לממן את הסמינרים האלה:

1. Josephus between the Bible and the Mishnah: An Interdisciplinary Seminar
פרופ' מיכאל אביעוז מאוניברסיטת בראילן וד"ר מאיר בן שחר מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עד סכום של 20,000 דולר.
2. The Clinic and the Bank – Towards a Bioethics of the Information Revolution in Medicine
ד"ר חגי בועז ממכון ון ליר, פרופ' נדב דוידוביץ' מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ד"ר לימור סממיאן דרש מהאוניברסיטה העברית בירושלים, פרופ' נח עפרון מאוניברסיטת בראילן ופרופ' דני פולק מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
עד סכום של 20,000 דולר.

סדנאות למחקר בין-תחומי

הקרן מממנת סדנאות בין-תחומיות שנועדו להפגיש מדענים ישראלים מתחומי דעת שונים לליבון סוגיות מדעיות מכמה היבטים וכן לקדם שיתופי פעולה בין המדענים. למחקר בין-תחומי מקום מרכזי במדע. הקרן רואה חשיבות רבה בקידום של נושאי מחקר חדשניים בעלי אופי בין-תחומי באמצעות קיבוצם של כוחות מחקרניים מהאוניברסיטאות בישראל ויצירת "תשתיות מדעיות" חדשות.

הסדנאות עוסקות בנושאים במדעי הרוח והחברה וכן בנושאים במדעי הטבע שיש להם זיקה ברורה למדעי הרוח והחברה. על נושא הסדנה להיות חדשני ובעל אופי בין-תחומי. בוועדה המארגנת של הסדנה יש אנשי סגל משני מוסדות מחקר לפחות בישראל. משך הסדנה הוא יומיים. משתתפי הסדנה הם כעשרים חוקרים מתחומי מדע שונים וכעשרים סטודנטים לתארים מתקדמים מכמה מוסדות מחקר בישראל. ניתן להזמין מחו"ל עד שמונה חוקרים מהמעלה הראשונה שירצו בנושא. מספר זה כולל contributed talks ו-invited talks. ניתן להגיש בקשה להזמנת עד שני חוקרים נוספים מחו"ל כעמיתים.

הסדנה בנויה מהרצאות ומפגשים לא פורמליים של המשתתפים ומתקיימת במתכונת שמאפשרת מגע רצוף בין משתתפי הסדנה. יש לערוך את הסדנה בתנאים המאפשרים לימוד נושא מתוך יצירת מגע רצוף בין הסטודנטים, החוקרים הצעירים והמדענים הישראלים לבין המדענים המוזמנים מחו"ל. לשם יצירת תנאים כאלה רצוי לערוך את הסדנה מחוץ למוסדות המשתתפים. סך התמיכה בסדנה הוא עד 10,000 דולר. לאחר כמה שנים אפשר להגיש בקשה לסדנה נוספת באותו נושא. כל חבר סגל בכיר במוסד להשכלה גבוהה בישראל המוכר במל"ג זכאי להגיש בקשה למימון סדנה.

ביוני 2018 הוחלט לממן את הסדנאות האלה:

1. Justice, Responsibility and Labor Rights in the Global Era

פרופ' יוסי דהאן מהמרכז האקדמי למשפט ולעסקים, ד"ר חנה לרנר מאוניברסיטת תל אביב וד"ר פאינה מילמן-סיוון מאוניברסיטת חיפה.
עד סכום של 10,000 דולר.

2. נפגשים כדי להציל חיים: סדנה בנושא "תוכניות התערבות ומחקר למניעת אובדנות בקרב תלמידי מערכות החינוך בישראל ובעולם"
פרופ' ענת ברונשטיין קלומק מהמרכז הבינתחומי הרצליה, ד"ר אורלי הבל ממכללת לוינסקי לחינוך, ד"ר ניר מדג'ר מאוניברסיטת בר-אילן וד"ר אלה שראל מחלב ממכללת לוינסקי לחינוך.
עד סכום של 9,880 דולר.

תוכנית העמיתים

הקרן מממנת הזמנת מדענים מהמעלה הראשונה מרחבי העולם לישראל לכמה ימים כדי שייפגשו עם מדענים וסטודנטים ישראלים להחלפת ידע, דעות ורעיונות בתחום התמחותם. התוכנית מיועדת למדענים מתחומי מדעי הרוח והחברה בלבד. המלגה ניתנת עד לסכום של 5,000 דולר. כל חבר סגל בכיר במוסד להשכלה גבוהה בישראל המוכר במל"ג זכאי להגיש בקשה להזמנת עמית.

ביוני 2018 הוחלט לממן את ביקורי העמיתים האלה:

1. Mercedes García-Arenal

אוניברסיטת תל אביב, האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת חיפה.
עד סכום של 5,000 דולר.

2. Anne Walters Robertson

אוניברסיטת תל אביב והאוניברסיטה העברית בירושלים.
עד סכום של 3,750 דולר.

3. Daniel Schwemer

אוניברסיטת תל אביב, האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת בר-אילן.
עד סכום של 3,390 דולר.

מענקי השתלמות

המענקים נועדו להשתלמות במחקר ובשיטות עבודה בספרייה, בארכיב, במעבדה או במסגרת מתאימה אחרת בחו"ל למשך חודש עד חודשיים בתחום מדעי הרוח והחברה. המימון אינו לשם בחירת מקום לבתר־דוקטורט או לשם השתתפות בהשתלמות בתר־דוקטורט. אפשר להשתתף במהלך השנות בפעילות אקדמית אחרת (כינוס, סדנה או קורס), ובלבד שלא זו מטרתה הראשית של הנסיעה. על החוקר לחזור למוסד האקדמי בישראל מייד עם סיום תקופת ההשתלמות.

סך כל מענק הוא עד 5,000 דולר, המיועדים לכיסוי הוצאות הנסיעה והשהייה. המענקים ניתנים לדוקטורנטים מכל מוסדות המחקר בישראל וכן לחוקרים בעלי תואר דוקטור עד עשר שנים מקבלת התואר. עדיפות ניתנת לחוקרים צעירים שאין עומדת לרשותם קרן השתלמות. את הבקשות למענקים מגישים עד חודשיים לפני תחילת ההשתלמות. בהערכת הבקשה נבחנים איכות המועמד, איכות הבקשה ואיכות המוסד המארח.

ביוני 2018 הוחלט לממן את ההשתלמויות האלה:

1. ד"ר יעל יצחקי

נסיעה ל־Center for Research on Religion and Urban Civil Society at the Robert

A. Fox Leadership Program of the University of Pennsylvania.

עד סכום של 5,000 דולר.

2. אביה פרנקל

נסיעה לספריות האוניברסיטה ולמכון המחקר לאשורולוגיה ולחיתיתולוגיה של אוניברסיטת

לודוויג־מקסימיליאן שבמינכן.

עד סכום של 4,715 דולר.

3. ד"ר ורדית שוטן־הלל

נסיעה ל־Aix-Marseille Université (AMU) Laboratoire d'Archéologie Médiévale et

Moderne en Méditerranée.

עד סכום של 5,000 דולר.

4. ד"ר עתליה שרגאי

נסיעה לארכיונים בווינגטון שבארצות הברית.

עד סכום של 4,920 דולר.

6.7 < מלגות קרן פולקס בישראל

קרן פולקס, שמרכזה בלונדון, מעניקה מלגות המיועדות לתלמידי רפואה הלומדים גם לקראת תואר שלישי במדעי החיים. מדי שנה בשנה מעניקה הקרן, באמצעות האקדמיה, מלגות לתקופה של עד שלוש שנים. סכום המלגה נע בין 1,200 ל-2,000 לירות שטרלינג לשנה.

אלה התלמידים שזכו במלגות קרן פולקס לשנת תשע"ט:

איילת אלפרט-ג'רבי מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, יובל יוגב מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, אביב מזרחי-קליגר מהאוניברסיטה העברית בירושלים, תניה פיינסוד לוי מהאוניברסיטה העברית בירושלים, אלון פלד מאוניברסיטת תל אביב, ענבר שלומוביץ מאוניברסיטת תל אביב.

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנים קודמות:

מקסים בז מהאוניברסיטה העברית בירושלים, דן וודוביץ מאוניברסיטת תל אביב, רני ורמן מהאוניברסיטה העברית בירושלים, תומר מאירסון מאוניברסיטת בר-אילן, יהושע מוס מהאוניברסיטה העברית בירושלים, טל פאליק-מיכאלי מהאוניברסיטה העברית בירושלים, נעים שאהין מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, הילה שוורץ מאוניברסיטת תל אביב, עומר שוורצמן מאוניברסיטת תל אביב, ראמי שנאווי מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל.

